

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Faks 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Inge Walter Svendsen Virksomhetsleder: , tlf.	Dato: 09.04.2010
Arkivkode: K2-A20	Arkivsaksnr.: 08/1068
Saksordfører:	

SAKSGANG

Behandling:	Møtedato:	Saksnr.:
Utvalg for levekår	21.09.2010	035/10

ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE

Vedlagte dokumenter:

Nr.	Dok.dato	Tittel
1	09.04.2010	KVALITATIVANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE

Dokumenter i saken:

<u>Dok.dato</u>	<u>Type</u>	<u>Avsender/mottaker</u>	<u>Tittel</u>
18.04.2008	U	SAKSBEHANDLER TIL OPPFØLGING	ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR- VARANGER KOMMUNE
16.12.2008	I	Prosjektgruppe	PROSESSPLAN FOR ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER
26.05.2009	N		ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR- VARANGER KOMMUNE - PROSJEKTSKISSE
03.06.2009	N		KVALITATIV ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE
25.08.2009	U	Saksbehandler Inge Walter Svendsen for	ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR- VARANGER KOMMUNE
31.08.2009	U	NORDLANDSFORS KNING	KVALITATIV ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE
31.08.2009	U	TRYGG KOMPETANSE AS	KVALITATIV ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE

17.09.2009	U	Utdanningsforbundet i Sør-Varanger	PROSJEKTGRUPPE - KVALITATIV ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER
17.09.2009	U	Alle grunnskoler i Sør-Varanger	KVALITATIV ANALYSE AV GRUNNSKOLEN I SØR-VARANGER KOMMUNE
23.09.2009	I	TRYGG KOMPETANSE AS	TAUSHETSERKLÆRING
23.09.2009	I	TRYGG KOMPETANSE AS	AVTALE OM OPPDRAG I FORBINDELSE MED EN KVALITATIV ANALYSE AV

Kort sammendrag:

Kommunestyret vedtok i forbindelse med budsjett 2008 den 6.12.07 under sak 89/07:

Det skal gjennomføres en analyse som krever en tilnærming til kvantitative og kvalitative sider ved grunnskolen, det fordres også at en skal gå bredt ut, mao stor involvering av alle berørte parter:

Kommunestyret ber, gjennom sitt vedtak, om en omfattende analyse av nåsituasjonen i grunnskolen.

1. Med kvantitativ vurdering tenker vi her på ressurstilgang og omfang i/til den enkelte skole og samlet, det være seg minstetimetall, ressurs til ledelse, timer utover minstetimetall, spesialundervisning, ressurser i form av kompetanse, årsverk, "klassestørrelser", minoritetsspråk, finsk og samisk, fysiske rammebetingelser som skolebygg, læremidler, antall elever som får skoleskyss, skolestruktur, og lignende.

Den kvantitative analysen må utarbeides slik at en i størst mulig grad kan sammenligne med andre kommuner, for eksempel innen vår kommunegruppe i KOSTRA.

2. Med kvalitativ analyse ser vi for oss en analyse som går på oppnådde resultat i relasjon til den kvantitative analysen. Her forstått som læringsresultat, elevundersøkelser av motivasjon, trivsel og lignende, læringsmiljø, samarbeid skolehjem, brukerundersøkelser (foresatte), lærerundersøkelser. Det er videre naturlig å trekke inn kompetanse hos lærer og leder i analysen.

Analysen må linkes opp mot den kvantitative analysen for på denne måten kunne en samlet vurdering og gi retning framover for grunnskolen i Sør-Varanger kommune.

Det er viktig å se på ressursituasjonen opp mot alle områdene.

Det anbefales at den kvantitative analysen gjøres internt, mao av administrasjonen i Sør-Varanger kommune.

Det foreligger allerede to analyser, "Grønn bok" og "Fremtidig skolestruktur i Sør-Varanger kommune som administrasjonen kan bygge videre på

Som oppfølging av vedtaket la rådmannen fram forslag til organisering av oppdraget til kommunestyret. I kommunestyremøtet den 9.4.08 under sak 09/08 ble det fattet følgende vedtak:

Formannskapet gir rådmannen sin tilslutning til prosess jmf. Notat 08/1068/2.

Det nedsettes en styringsgruppe:
Utvalg for levekår

Det nedsettes en prosjektgruppe
Prosjektleder rådmannen
Kommunalsjef
Hovedtillitsvalgt
Skoleleder/representant for skoleledelsen

Prosjektgruppen skal
Se til at alle elementer i analysen blir berørt
Sikre at alle parter blir hørt
Utarbeide tidsplan
Sikre at taushetslagte opplysninger ikke offentliggjøres
Utarbeide mandat for ekstern vurdering

Referansegruppe:
Representanter for FAU
Elevråd
Utdanningsforbundet

Arbeidet med den kvantitativ vurdering ble startet opp, det er framskaffet analysemateriell og det har vært gjennomført møter i arbeidsgruppen våren 2008.

Utfordringen med å finne fram til kompetansemiljø som kunne forestå den kvalitative analysen har tatt lenger tid.

Rådmannen kontaktet ulike kompetansemiljø våren 2009 med tanke på å engasjere ett eksternt miljø mht gjennomføring av den kvalitative analysen.

Sør-Varanger kommune fikk tilbud fra to ulike miljøer:

1. Trygg Kompetanse A/S
2. Nordlandsforskning <http://www.nordlandsforskning.no/>

Trygg Kompetanse A/S ledes av Trygg Jakola. Jakola har vært utdanningsdirektør i Finnmark i en årrekke, og har sin utdanningsbakgrunn og grunnleggende erfaring fra grunnskolen, både som lærer, rektor og skolesjef. Jakola har opparbeidet seg erfaring og kompetanse innen grunnopplæringen fra regionale, nasjonale og internasjonale arbeidsgrupper underlagt departementet.

Nordlandsforskning er et omfattende forskningsmiljø basert i Bodø.

Nordlandsforskning er en frittstående, allmenntilgjengelig stiftelse, med 34 fast ansatte forskere, og 9 forskere i bistilling. Nordlandsforskning arbeider på oppdrag fra Norges forskningsråd, offentlige myndigheter, privat næringsliv og organisasjoner.

Nordlandsforskning arbeider innen feltet velferdspolitikken på alle nivåer: utforming av velferdsstatens programmer og reformer; organisering og sammensetning i forbindelse med levering og fordeling av tjenester og tilstrekkeligheten og kvaliteten på tjenestene sett fra brukernes perspektiv.

Med bakgrunn i rådmannens saksutredning gjorde Utvalg for levekår, i møte den 18.08.2009, under sak ulf-048/09.

Utvalg for levekår vedtar at Trygg Kompetanse A/S skal forestå den kvalitative analysen grunnskolen i Sør-Varanger kommune, i tråd med kommunestyrets vedtak og prosjektskisse.

Trygg kompetanse A/S ble engasjert, og kontrakt med Sør-Varanger kommune ble undertegnet den 23.09.09.

Trygg kompetanse A/S skulle levere sin rapport/analyse til rådmannen innen 01.04.10, rapporten ble levert den 31.03.10.

Faktiske opplysninger:

Rapporten mht den kvalitative analysen foreligger nå, og det faktiske arbeidet med kvalitet i skolene kan begynne med bakgrunn i rapporten.

Rapporten peker på sterke og svake sider ved grunnskolen i Sør-Varanger kommune.

Trygg Kompetanse A/S har gjennomført analyser av resultater (eksamen, nasjonale prøver, elevundersøkelsen) over de siste år, det er foretatt intervjuer med rektor, lærer-, elev- og foreldrerepresentant på alle skoler i kommunen, og hatt en samtale med leder for PP-tjenesten i kommunen.

Rådmannen utnevnte Michael Berstad som Sør-Varanger kommunes prosjektleder, som har hatt et tett samarbeid med Trygg Jakola i Trygg Kompetanse A/S. Berstad har vært med på alle intervjuene og møtene som har vært, og gitt innspill på dokumenter som er utarbeidet og det har vært et tett samarbeid med ham ved utarbeidelsen av rapporten.

Styringsgruppe for oppdraget har vært Utvalg for levekår i Sør-Varanger kommune, og underveis i prosessen har det vært møte med styringsgruppa.

Det ble også oppnevnt en referansegruppe som har vært sammensatt slik:
Ann-Karin Sirma Tellefsen, rektor Sandnes skole (vara Tove Korsnes, rektor Kirkenes skole)
Terje Johansson, hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet i Sør-Varanger
Inger Fremstad, foreldrerepresentant
Martha Ekhorn, foreldrerepresentant.
Det har vært 2 møter med referansegruppa.

Det er også gjennomført en ståstedsanalyse/analyse av egen skole. Rapporten bygger også på denne analysen.

Det statistiske materialet som ligger i GSI (Grunnskolen informasjonssystem) danner input i noe av analysen som er gjort, da spesielt når det gjelder punktet om spesialundervisning.

Trygg Kompetanse A/S avslutter rapporten med forslag på en rekke tiltak for forbedring av kvalitet, i all hovedsak tiltak som ikke vil føre til økte økonomiske kostnader.

Arbeidet med kvalitet er, etter rådmannens vurdering, ikke isolert sett er knyttet til arbeidet i skolen alene, men er i stor grad et anliggende for skoleeier, gjennom skoleeiers visjoner og mål, og tiltak som vedtas her med tanke på økt kvalitet.

Det er rådmannens oppfatning at Sør-Varanger kommune må ha en oppvekst- og utdanningspolitikk som synliggjør kommunens kvalitetsmål og kriterier for en god barnehage og grunnopplæring.

Barnehage og grunnskole er et kommunalt ansvar. Barn og unge skal få en utdanning som er egnet til å forberede dem på samfunns- og arbeidsliv. Utdanning inngår i kommunesektorens unike oppdrag knyttet til å utvikle demokrati og deltakelse og det å være samfunnsutviklere.

Det er kommunen som har ansvar for grunnskolen i sin kommune, og kommunens ansvar er nedfelt flere steder i opplæringsloven.

Opplæringslovens § 13-10 sier:

"Kommunen.....har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest. Kommunen..... skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen.....skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvlitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.

Kommunestyrets oppdrag til rådmannen var å få utarbeidet en kvalitativ analyse av eksterne kompetansemiljø, og en kvantitativ analyse.

Rådmannen fremmer i denne omgang den kvalitative analysen. Den kvalitative analysen viser til at ressursgrunnlaget er minst på nivå med statlige føringer. Rådmannen er redd at fokus på kvalitet og kvalitetstiltak vil kunne forsvinne om rådmannen samtidig fremmer den kvantitative analysen. Som Trygg Kompetanse A/S viser til, kan tiltak for å høyne kvaliteten i grunnskolen gjennomføres uten at en i første omgang rokker ved det ressursgrunnlaget som allerede er i grunnskolen.

Rådmannen vil om kort tid fremme til politisk behandling den kvantitative analysen.

Rådmannen anbefaler at rapport "Kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune" i første omgang tas til orientering. Videre anbefaler rådmannen at utvalg for levekår sender rapporten på høring til skolene ved FAU, Arbeidstakerorganisasjonene, skoleledelsen, elevrådene, med høringsfrist på 3 uker.

Etter høringsfristen fremmes saken på nytt til behandling i de politiske organ med forslag om ulike kvalitetstiltak.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Ingen relevans i denne omgang

Infrastruktur:

Ingen relevans

Barn og ungdom:

Omhandler det tilbudet med de kvalitetene som eksisterer i dag, og der foresatte, barn, lærere, skoleledere og arbeidstakere får anledning til å bli kjent med situasjonen, og samtidig fremme forslag mht endringer/forbedringer

Kompetansebygging:

Rapporten gir grunnlag for ny og samlet kompetanse om situasjonen i grunnskolen, av den grunn er denne viktig.

Økonomi:

Ingen relevans i denne omgang

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

Rapport "Kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune" tas til orientering.

Utvalg for levekår sender denne på høring til skolene ved FAU, Arbeidstakerorganisasjonene, skoleledelsen, elevrådene, med høringsfrist på 3 uker.

Etter høringsfristen fremmes saken på nytt gjennom de politiske organ.

Behandling: 21.09.2010 Utvalg for levekår

Saksordfører: Ulf Dæhlin

Forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt med utvidede høringsorgan.

Utvalg for levekårs vedtak i sak 035/10:

Rapport "Kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune" tas til orientering.

Utvalg for levekår sender denne på høring til skolene ved FAU, Arbeidstakerorganisasjonene, skoleledelsen, elevrådene, med høringsfrist på 6 uker.

Etter høringsfristen fremmes saken på nytt gjennom de politiske organ.

Bente Larssen
rådmann

SØR-VARANGER KOMMUNE

«SSE_NAVN»

Mottakere:

Bente Larssen

Vår ref.: ArkivsakID: «Sas_ArkivID» Saksnr.: «Sdo_ArkivSakID»/«Sdo_DokNr»	Dato: «Sdo_DokDato»	
Saksbehandler: «Sbr_Navn»	Direkte innvalgsnr.: Tlf.: «Sbr_Tlf» Fax: «Sbr_Fax»	Epostadresse saksbehandler: «Sbr_Email»

NOTAT:

«Sdo_Tittel»

**Oppdragsgiver: Sør-Varanger
kommune**

Rapport april 2010

Kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune

Trygg Kompetanse A/S

Forord

Trygg Kompetanse A/S har på oppdrag fra Sør-Varanger kommune gjennomført en kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune. Oppdraget er gjennomført i 3 faser: Innsamling av faktakunnskap, vurderinger – analyse og forslag til tiltak.

Jeg vil takke Sør-Varanger kommune for oppdraget, og for et godt samarbeid med relevante aktører. Ikke minst vil jeg takke prosjektleder Michael Berstad som har vært min kontaktperson i Sør-Varanger kommune.

Jeg vil også takke alle som har stilt opp, gitt informasjon, bidratt til konstruktiv tenking, fremskaffet dokumenter, hatt dialog med meg og gitt tilbakemeldinger på problemstillinger .

Det er mitt ønske at rapporten skal bidra til en god diskusjon i Sør-Varanger kommune om kvalitet i kommunens grunnskole, og at den skal bidra til å heve kvaliteten.

Vestre Jakobselv, den 1. april 2010

Trygg Kompetanse A/S

Trygg Jakola

1 Innledning	5
1.1 Oppdraget.....	5
1.2 Mandatet.....	5
1.3 Organisering av arbeidet	5
1.4 Hva er kvalitet i skolen	5
1.5 Skoleeiers ansvar	6
1.6 Aktuelle dokumenter	6
1.7 Metoder som er brukt.....	7
2 Funn Sør-Varanger	8
2.1 Karakterer.....	8
2.1.1 Avgangskarakterer	8
2.2 Grunnskolepoeng.....	9
2.3 Nasjonale prøver	9
2.3.1 Nasjonal prøve 5. årstrinn	10
2.3.2 Nasjonal prøve 8. årstrinn.....	11
2.4 Elevundersøkelsen Læringsmiljø.....	12
2.4.1 Årstrinn 7	13
2.4.2 Årstrinn 10	13
2.5 Intervju på skolene.....	14
2.5.1 Trivsel på skolen	14
2.5.2 Skolemotivasjon	15
2.5.3 Læringsmiljø.....	15
2.5.4 Læringsresultater	15
2.5.5 Samarbeidet hjem – skole	16
2.5.6 Spesialundervisning.....	16
2.5.7 Sør-Varanger kommune som skoleeier	16
2.6 Ståstedsanalysene.....	17

2.6.1 Noen punkter fra skolenes ståstedsanalyser	17
Bøkfjord skole.....	17
Hesseng Flerbrukssenter.....	17
Tårnet skole.....	18
Kirkenes skole.....	18
Pasvik skole	18
Sandnes skole	18
Skogfoss skole	18
3 Spesialundervisning	19
4 Vurderinger og forslag til tiltak	21
4.1 Læringsresultater.....	21
4.2 Skolemotivasjon.....	22
4.3 Trivsel	23
4.4 Læringsmiljø	24
4.5 Samarbeidet hjem – skole	25
4.6 Spesialundervisning	26
4.7 Sør-Varanger kommune som skoleeier	29
5 Distriktsskolene.....	30
6 Oversikt over foreslåtte tiltak	31

1 INNLEDNING

1.1 OPPDRAGET

I et vedtak i Sør-Varanger kommunestyre 6. desember 2007 i sak 89/07 ber kommunestyret om en analyse av grunnskolen i kommunen. Administrasjonen i kommunen har i et notat 28. februar 2008 konkretisert vedtaket ved å skissere en kvantitativ og en kvalitativ analyse. Den kvantitative analysen skal gjøres av kommunens administrasjon, mens den kvalitative analysen skal gjøres eksternt. Dette oppdraget er gitt til Trygg Kompetanse A/S v/Trygg Jakola.

1.2 MANDATET

Oppdraget har følgende mandat:

Oppdragstaker skal utføre en kvalitativ analyse av grunnskolen i Sør-Varanger kommune. Oppdraget består i en analyse av læringsresultater, skolemotivasjon, trivsel, læringsmiljø, samarbeidet hjem – skole og spesialundervisning. Arbeidet skal foregå i 3 faser: Innsamling av faktakunnskap, vurderinger – analyse og forslag til tiltak. Oppdraget skal utføres innenfor de økonomiske og tidsmessige rammer som ligger til grunn fra oppdragsgiver.

1.3 ORGANISERING AV ARBEIDET

I arbeidet med oppdraget har jeg hatt tett samarbeid med prosjektleder Michael Berstad i Sør-Varanger kommune som har ansvar for den kvantitative analysen. Det har vært flere møter mellom oss; Berstad har vært med på alle intervjuene og møtene som har vært, han har gitt innspill på dokumenter som er utarbeidet og det har vært et tett samarbeid med ham ved utarbeidelsen av rapporten. Styringsgruppe for oppdraget har vært Utvalg for levekår i Sør-Varanger kommune, og underveis i prosessen har det vært møte med styringsgruppa. Det ble også oppnevnt en referansegruppe som har vært sammensatt slik:

Ann-Karin Sirma Tellefsen, rektor Sandnes skole (vara Tove Korsnes, rektor Kirkenes skole)

Terje Johansson, hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet i Sør-Varanger

Inger Fremstad, foreldrerepresentant

Martha Ekhorn, foreldrerepresentant.

Det har vært 2 møter med referansegruppa.

Underveis har det også vært kontakt med kommunalsjef Inge Valter Svendsen i Sør-Varanger kommune for å få gjort nødvendige avklaringer.

1.4 HVA ER KVALITET I SKOLEN

Stortingsmelding nr. 31 (2007-08) sier følgende om kvalitet i skolen:

”Samfunnet har gitt grunnopplæringen et omfattende mandat som konkretiseres i formålsparagrafen for grunnopplæringen, den øvrige delen av opplæringsloven og forskriftene, herunder læreplanens generelle del, prinsippene for opplæringen og læreplanene i fag. Kvalitet i grunnopplæringen kjennetegnes av i hvilken grad de ulike målene for grunnopplæringen i samfunnsmandatet faktisk virkeliggjøres”.

En annen definisjon av kvalitet som ofte brukes i skolesammenheng er følgende:

Kvalitet er det som bidrar til å realisere fullt ut den enkelte elevs faglige, sosiale og personlige læringspotensiale.

¹En hyppig referert typologi av kvalitet i skolen er denne:

¹ Fet kommune: Rapport fra vurderingsdialoger i Fet-skolen 2009

Inntakskvalitet: Relevante problemstillinger: Hvor bevisst og dyktig er skolen på å rekruttere gode lærere, som har det daglige ansvaret for å gjennomføre opplæringen? Hvordan påvirker høyt lærerfravær inntakskvaliteten?

Rammekvalitet: Sentrale rammefaktorer for opplæringen er alle lover, bestemmelser og forskrifter som styrer opplæringen, ressurstildeling, utstyr og kvaliteten ved de fysiske rammene for opplæringen.

Plankvalitet: Her ligger alle de planene som skolen har for å gjennomføre opplæringen, og i hvilken grad skolens planer er koplet sammen med planer og styringsdokumenter på det nasjonale og kommunale plan.

Prosesskvalitet: Her ligger selve gjennomføringen av opplæringen, det skolen gjør og som påvirker læringsutbyttet elevene sitter igjen med. Det hjelper lite med planer hvis de ikke blir gjennomført.

Resultatkvalitet: Her ligger målbare "output": karakterer, nasjonale prøver, brukerundersøkelser etc

Oppfølgingskvalitet: En ting er målinger og resultater, en annen ting er hvordan dette følges opp. Fordelen med denne typologien er at den gir en bred tilnærming til kvalitetsbegrepet, og kan utløse mange interessante problemstillinger som f eks: Til tross for høy inntakskvalitet, høy rammekvalitet og høy plankvalitet, oppnår ikke skolen gode resultater. Hvorfor?

Denne rapporten handler mest om resultatkvalitet, men vil også komme noe inn på plan-, prosess- og oppfølgingskvalitet.

1.5 SKOLEEIERES ANSVAR

Det er kommunen som har ansvar for grunnskolen i sin kommune, og kommunens ansvar er nedfelt flere steder i opplæringsloven. Dette vil en komme tilbake til flere steder i rapporten, men innledningsvis vil jeg referere til opplæringslovens § 13-10 der det bl a står:

"Kommunen.....har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest. Kommunen..... skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen.....skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvlitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.

1.6 AKTUELLE DOKUMENTER

Stortingsmelding nr. 31 (2007-2008) Kvalitet i skolen og vedtakene i Stortinget i forbindelse med behandlinga av meldinga, står sentralt i det arbeidet som i dag skjer på alle nivå når det gjelder kvalitet i skolen. Disse dokumentene har også vært viktige i arbeidet som her legges fram, og det er referanse til disse en rekke steder i rapporten.

Av andre dokumenter som har vært nyttige og som har gitt ideer, kan nevnes:

- Stortingsmelding nr. 30 (2003-04) Kultur for læring
- Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009) Læreren – rollen og utdanningen
- Rapport fra Tidsbrukutvalget - 2009
- Utdanningsdirektoratet: Tegn på god praksis - 2008
- Kvalitets- og utviklingsmelding Stavangerskolen 2009
- Vadsø kommune: Kvalitet i opplæringen, handlingsplan 2009 - 2010
- Gran kommune: Kvalitetsplan for grunnskolen 2009-2012
- Fet kommune: Rapport fra vurderingsdialoger i Fet-skolen 2009

1.7 METODER SOM ER BRUKT

Mye av rapporten bygger på resultater ved eksamener, prøver etc, og en analyse av disse. Det gjelder avgangskarakterer i grunnskolen (standpunkt- og eksamenskarakterer) og nasjonale prøver. En nærmere beskrivelse av disse er tatt med i kap. 2. Videre bygger rapporten på funn i elevundersøkelsen og en analyse av disse funn. Også elevundersøkelsen er nærmere omtalt i kap. 2.

Man har videre hatt intervju med rektor, lærer-, elev- og foreldrerepresentant på alle skoler i kommunen, og hatt en samtale med leder for PP-tjenesten i kommunen.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet et skjema som kan brukes ved den enkelte skole, der personalet gjør en analyse av egen skole; skjemaet kalles for en ståstedsanalyse. I forbindelse med denne rapporten har 7 av kommunens skoler gjort en slik analyse, og rapporten har også noen innspill som bygger på disse analysene.

Til sist vil en nevne det statistiske materialet som ligger i GSI (Grunnskolens informasjonssystem) og en analyse av noe av dette materiale er blitt gjort, spesielt når det gjelder punktet om spesialundervisning.

2 FUNN SØR-VARANGER

2.1 KARAKTERER

Fra og med 8. årstrinn skal elevene i grunnskolen ha karakterer. Karakterskalaen går fra 1 til 6 der 1 uttrykker at eleven har svært lav kompetanse i faget, 4 uttrykker at eleven har god kompetanse i faget, mens 6 uttrykker at kompetansen er svært god. Når eleven er ferdig med grunnskolen, blir det gitt en sluttvurdering som består av standpunktkarakterer og karakterer fra eksamen; standpunktkarakteren er lærerens vurdering av eleven, mens eksamenskarakteren er karakteren eleven får dersom han/hun kommer opp til eksamen i faget. Denne karakteren blir gitt av eksterne sensorer.

2.1.1 Avgangskarakterer

I denne rapporten har vi sett på avgangskarakterene i fagene engelsk, matematikk og norsk i skoleårene 2007/08 og 2008/09, og sammenlignet resultatene i Sør-Varanger med resultatene i Finnmark og på nasjonalt plan.

Engelsk

Skoleår		2007/08	2008/09
Engelsk standpunkt	Nasjonalt	3,8	3,8
	Finnmark	3,6	3,7
	Sør-Varanger	3,9	4,2
Engelsk eksamen	Nasjonalt	3,7	3,8
	Finnmark	3,4	3,6
	Sør-Varanger	3,4	4,2

Sammenligner en de to skoleårene, viser tallene for Sør-Varanger en differanse på 0,8 på eksamenskarakterne. Så pass stor variasjon mellom to årskull er ikke uvanlig og kan ha mange ulike årsaker. Resultater eksamen 08/09 er svært bra.

Matematikk

Skoleår		2007/08	2008/09
Matematikk standpunkt	Nasjonalt	3,5	3,5
	Finnmark	3,3	3,2
	Sør-Varanger	3,4	3,5
Matematikk eksamen	Nasjonalt	3,2	3,4
	Finnmark	2,8	3,0
	Sør-Varanger	3,1	2,8

Det kan være grunn til å ha litt spesiell oppmerksomhet på matematikk-faget og følge med karakterutviklinga i åra framover. Et resultat der Sør-Varanger ligger 0,6 under landsgjennomsnittet (eksamen 08/09) er ikke bra.

Norsk

		2007/08	2008/09
--	--	---------	---------

Skoleår			
Norsk hovedmål standpunkt	Nasjonalt	3,8	3,8
	Finnmark	3,6	3,7
	Sør-Varanger	3,9	3,9
Norsk sidemål standpunkt	Nasjonalt	3,6	3,6
	Finnmark	3,3	3,4
	Sør-Varanger	3,7	3,6
Norsk skriftlig eksamen	Nasjonalt	3,4	3,4
	Finnmark	3,2	3,1
	Sør-Varanger	3,4	3,5

Norsk-karakterene for begge disse årene er på linje med det nasjonale, og godt over Finnmark-gjennomsnittet.

Konklusjon karakterer: Sett under ett er avgangskarakterene i Sør-Varanger akseptable.

Selv om standpunkt-karakterene gjelder for flere elever enn eksamens-karakterene, så kan det også i Sør-Varanger være nyttig å ta en diskusjon om forholdet mellom standpunkt-karakterer og eksamens-karakterer. Vanligvis ligger standpunkt noe over eksamen, men hvis avvik jevnt over er større enn 0,3/0,4, er det i hvert fall grunn til å drøfte evalueringsarbeidet som blir gjort.

2.2 GRUNNSKOLEPOENG

Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Der etter ganges gjennomsnittet med 10.

Skoleår	2007/08	2008/09
Norge	39,6	39,5
Finnmark	38,6	38,2
Sør-Varanger	39,9	40,2
Bjørnevatn skole	40,5	40,0
Kirkenes skole	39,7	39,9
Bugøynes, Fossheim, Pasvik og Tårnet skoler	39,0 – 51,3	36,5 – 45,6

Tabellen viser at Sør-Varanger ligger over både lands- og Finnmarks-gjennomsnittet. For distriktsskolene er det snakk om så små årskull at en av anonymitetshensyn ikke har satt opp de enkeltvis. Det er imidlertid ikke noen av de fire skolene som skiller seg ut på en negativ måte. Kommunen ligger bra an her, men resultatet matcher ikke resultatet ved de nasjonale prøver. Selv om det ikke er de samme årskullene, så kan det indikere at man bør se på vurderingsarbeidet som blir gjort. Det kan også være relevant å kvalitetssikre prosessen i tilknytning til muntlig eksamen

2.3 NASJONALE PRØVER

Formålet med nasjonale prøver er å vurdere i hvilken grad skolen lykkes med å utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Nasjonale prøver skal primært gi styringsinformasjon til skolene og kommunene. Det er også forutsatt at prøvene skal komme til nytte for den enkelte elevs pedagogiske utvikling i samarbeid mellom lærer, elev og foresatte. Nasjonale prøver er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter i alle fag. Prøvene i lesing og regning tar derfor ikke bare utgangspunkt i kompetansemålene i norsk og matematikk, men også i andre fag der mål for lesing og

regning er integrert. Prøvene i engelsk skiller seg fra de to andre prøvene ved at de tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag.

Nasjonale prøver gjennomføres på høsten, kort tid etter at elevene har startet på 5. og 8. trinn. Mange elever skifter skole fra barnetrinnet til ungdomstrinnet slik at prøvene på 8. trinn sier ikke noe om kvaliteten på ungdomsskolen, bare om hva elevene har med seg av grunnleggende ferdigheter fra barneskolen. Skoleeier har mulighet til å tilbakeføre resultatene på 8. trinn til avgiverskolene på 7. trinn.

Resultater fra nasjonale prøver blir blant annet presentert ved hjelp av gjennomsnitt og som prosentfordeling på en skala med tre nivåer for 5. trinn og fem nivåer for 8. trinn. Elevene blir fordelt på de ulike mestringsnivåene etter sin poengsum på prøvene. Elevene på mestringsnivå 1 på 5. årstrinn anses å ha svake ferdigheter i forhold til hva som forventes på dette årstrinnet, mens elever på mestringsnivå 3 innehar høy kompetanse. Tilsvarende på 8. årstrinn hvor mestringsnivå 5 er høyeste kompetansenivå.

I denne rapporten ser vi på resultatene for skoleårene 2007/08, 2008/09 og 2009/2010.

2.3.1 Nasjonal prøve 5. årstrinn

Engelsk

Skoleåret	2007/08	2008/09	2009/10
Norge	2,0	2,0	2,0
Finnmark	1,8	1,8	1,9
Sør-Varanger	1,9	1,9	1,8

Sør-Varanger har i alle disse 3 årene ligget under landsgjennomsnittet, og ligget og vaket i forhold til gjennomsnittet for fylket. Det er relativt sett store variasjoner mellom skolene, og spesielt på distriktsskolene er det grunn til å ha fokus på engelskopplæringa.

Resultatene som en prosentfordeling på de 3 nivåene ser slik ut:

		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Norge	07/08	27,5	47,5	25,0
	08/09	25,6	48,8	25,6
	09/10	23,7	51,6	24,7
Finnmark	07/08	34,5	46,2	19,3
	08/09	36,5	44,0	19,5
	09/10	29,9	51,2	18,9
Sør-Varanger	07/08	33,1	48,5	18,5
	08/09	28,6	51,6	19,8
	09/10	33,3	49,6	17,1

Her er tendensen helt klar: Sammenlignet med landsgjennomsnittet har kommunen for mange på nivå 1 og for få på nivå 3.

Lesing

Skoleåret	07/08	08/09	09/10
Norge	2,0	2,0	2,0
Finnmark	1,9	1,9	1,9
Sør-Varanger	1,7	2,1	1,8

Det er ingen fast mønster og resultatene er for såvidt akseptable. Ingen skoler som skiller seg ut.

Fordelingen på de 3 nivåene ser slik ut:

		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Nasjonal	07/08	26,5	50,1	23,9
	08/09	24,5	48,9	26,5
	09/10	26,6	49,9	23,5
Finnmark	07/08	30,6	50,7	18,7
	08/09	30,6	48,4	21,0
	09/10	31,5	48,7	19,8
Sør-Varanger	07/08	38,6	48,0	13,4
	08/09	23,0	44,8	32,2
	09/10	40,5	40,5	19,0

Her er tendensen at kommunen har for mange på laveste nivå.

Regning

Skoleåret	07/08	08/09	09/10
Nasjonalt	2,0	2,0	2,0
Finnmark	1,9	1,9	1,8
Sør-Varanger	1,8	2,1	1,7

Det er ingen fast mønster og resultatene er akseptable. Ingen skoler som skiller seg ut.

Fordelingen på de 3 nivåene ser slik ut:

		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Nasjonal	07/08	26,5	47,2	26,2
	08/09	26,8	48,8	24,4
	09/10	27,4	46,9	25,7
Finnmark	07/08	32,5	46,4	21,0
	08/09	27,6	52,6	19,8
	09/10	35,0	47,4	17,6
Sør-Varanger	07/08	35,9	43,8	20,3
	08/09	16,3	60,5	23,3
	09/10	43,7	42,9	13,4

Kommunen har for mange på nivå 1.

2.3.2 Nasjonal prøve 8. årstrinn

Engelsk

	07/08	08/09	09/10
Nasjonalt	3,0	3,0	3,0
Finnmark	2,8	2,8	2,9
Sør-Varanger	2,8	2,7	2,8

Kommunen har i alle 3 årene ligget under lands-gjennomsnittet og like under gjennomsnittet for fylket. Resultatene på distrikts-skolene er på linje med resultatene på de øvrige skoler. Resultatene prosentvis fordelt på de 5 nivåene:

		1	2	3	4	5
Nasjonal	07/08	8,5	19,5	43,4	20,9	7,8
	08/09	8,3	20,0	42,8	20,4	8,5
	09/10	10,6	19,1	40,5	19,9	10,0
Finnmark	07/08	13,9	23,8	39,8	17,5	4,9
	08/09	12,2	23,6	42,2	16,2	5,7
	09/10	14,1	21,7	39,1	15,2	9,8
Sør-Varanger	07/08	15,7	20,0	41,7	15,7	7,0
	08/09	10,3	33,6	39,7	12,9	3,4
	09/10	8,8	29,2	39,0	17,7	14,4

I løpet av de 3 årene er det blitt færre på nivå 1, men ser en nivå 1 og 2 samlet er prosenten stor i forhold til landsgjennomsnittet.

Lesing

	07/08	08/09	09/10
Nasjonalt	3,1	3,1	3,1
Finmark	3,0	3,0	2,9
Sør-Varanger	3,0	2,8	2,9

Kommunen har i alle 3 årene ligget under landsgjennomsnittet, ingen markante forskjeller mellom skolene.

Resultatene prosentvis fordelt på de 5 nivåene:

		1	2	3	4	5
Nasjonal	07/08	7,5	17,5	41,3	20,9	12,8
	08/09	7,9	19,2	38,2	23,2	11,5
	09/10	7,7	20,0	41,1	20,8	10,4
Finmark	07/08	9,6	18,2	43,1	18,1	11,1
	08/09	9,3	22,7	37,0	22,6	8,4
	09/10	8,7	22,6	42,1	18,2	8,3
Sør-Varanger	07/08	12,4	17,4	40,5	19,0	10,7
	08/09	10,7	29,8	35,5	18,2	5,8
	09/10	5,8	27,9	43,3	18,3	4,8

Kommunen har relativt få på nivå 4 og 5 sett under ett.

Regning

	07/08	08/09	09/10
Nasjonalt	3,1	3,1	3,1
Finmark	2,8	3,0	3,0
Sør-Varanger	2,8	2,9	2,8

Kommunen har i de 3 årene vært under landsgjennomsnittet, ingen store variasjoner mellom skolene.

Regning

		1	2	3	4	5
Nasjonal	07/08	6,6	18,9	43,2	20,4	10,8
	08/09	6,0	19,2	42,2	21,5	10,9
	09/10	6,5	20,4	41,4	19,9	11,8
Finmark	07/08	10,3	24,8	44,8	14,9	5,3
	08/09	7,7	23,0	42,1	18,5	8,6
	09/10	7,0	24,4	42,9	17,6	8,1
Sør-Varanger	07/08	10,0	27,5	41,7	18,3	2,5
	08/09	11,6	24,8	36,4	19,0	8,3
	09/10	9,0	27,9	43,2	14,4	5,4

Kommunen har for mange på nivå 1 og 2, og for få på nivå 4 og nivå 5.

Konklusjon nasjonale prøver:

I alle 3 fag: Gjennomsnitts-resultatene er akseptable, men er det egentlig noen grunn til at resultatene i Sør-Varanger ikke skulle vært på nasjonalt nivå?

Det er en skjev fordeling mellom nivåene: For mange på de laveste nivåene, for få på de høyeste.

2.4 ELEVUNDERSØKELSEN LÆRINGSMILJØ.

Elevundersøkelsen kartlegger elevenes opplevelse av hvordan de trives på skolen, deres motivasjon for å lære, hvordan de opplever lærernes faglige veiledning, hvor tilfredse de er med elevdemokratiet

på skolen og med det fysiske læringsmiljøet. I tillegg svarer elevene på spørsmål om utbredelse av mobbing på skolen. Elevundersøkelsen gjennomføres på 7. og 10. trinn.

Elevene på 10. trinn uttaler seg også om sin mulighet for medbestemmelse i fagene og om utdannings- og yrkesveiledningen de får.

Skala: 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat for alle indeksene unntatt mobbing. Når det gjelder mobbing, betyr lav verdi liten forekomst av mobbing.

2.4.1 Årstrinn 7

		2006/07	2007/08	2008/09
Trivsel	Nasjonalt	4,3	4,3	4,3
	Finmark	4,1	4,0	4,1
	Sør-Varanger	4,2	4,1	4,2
Elevdemokrati	Nasjonalt	3,6	3,6	3,6
	Finmark	3,5	3,5	3,6
	Sør-Varanger	3,6	3,6	3,4
Fysisk læringsmiljø	Nasjonalt	3,2	3,1	3,2
	Finmark	3,0	2,8	3,0
	Sør-Varanger	3,3	3,0	3,3
Mobbing på skolen	Nasjonalt	1,4	1,4	1,4
	Finmark	1,5	1,6	1,4
	Sør-Varanger	1,5	1,4	1,5
Motivasjon	Nasjonalt	4,2	4,2	4,2
	Finmark	4,0	3,9	4,0
	Sør-Varanger	4,2	3,9	4,0
Faglig veiledning	Nasjonalt	3,5	3,5	3,5
	Finmark	3,6	3,5	3,6
	Sør-Varanger	3,8	3,6	3,8

Sør-Varanger-elevenes vurdering av sitt læringsmiljø er i hovedsak på linje med vurderingene på lands- og fylkesplan. Det er positivt at vurdering av faglig veiledning fra lærerne ligger i alle 3 årene over tallene på lands- og fylkesplan. Går en inn på tallene fra den enkelte skole, har tallene fra Kirkenes skole, når det gjelder fysisk læringsmiljø, gått ned fra 3,4 i 06/07 til 2,3 i 08/09.

2.4.2 Årstrinn 10

		2006/07	2007/08	08/09
Trivsel	Nasjonalt	4,1	4,1	4,1
	Finmark	4,0	4,0	4,0
	Sør-Varanger	4,1	4,0	3,9
Elevdemokrati	Nasjonalt	3,1	3,1	3,1
	Finmark	2,9	2,9	3,0
	Sør-Varanger	3,0	2,8	3,0
Fysisk læringsmiljø	Nasjonalt	2,7	2,6	2,7
	Finmark	2,5	2,6	2,7
	Sør-Varanger	2,1	2,1	2,0
Mobbing på skolen	Nasjonalt	1,4	1,4	1,4
	Finmark	1,4	1,5	1,4
	Sør-Varanger	1,3	1,5	1,5
Motivasjon	Nasjonalt	3,7	3,7	3,7
	Finmark	3,6	3,6	3,6
	Sør-Varanger	3,6	3,7	3,5
Faglig veiledning	Nasjonalt	3,2	3,1	3,1
	Finmark	3,2	3,2	3,2
	Sør-Varanger	3,3	3,0	2,9
Medbestemmelse	Nasjonalt	2,4	2,3	2,3

	Finmark	2,3	2,3	2,3
	Sør-Varanger	2,2	2,1	2,1
Karriereveiledning	Nasjonalt	3,6	3,6	3,6
	Finmark	3,4	3,6	3,5
	Sør-Varanger	3,4	3,5	3,5

Heller ikke på 10. trinn er det store forskjeller mellom vurderingene i Sør-Varanger og de som er gjort på lands- og fylkes-plan. Det gjelder på alle områder med unntak av fysisk læringsmiljø. Der varierer tallene fra skolene på Kirkenes og Bjørnevatn mellom 1,9 og 2,0.

2.5 INTERVJU PÅ SKOLENE

I perioden 16.11 – 24.11 2009 ble det gjennomført intervju på alle skolene i kommunen. Dette var samtidig som det fra rådmannens side var lagt fram et budsjettforslag som innebar endringer i skolestrukturen. Utgangspunktet var at dette ikke skulle påvirke synspunktene, men på de skoler som ble berørt av rådmannens forslag, betød nok den aktuelle situasjonen noe for svarene som ble gitt.

På forhånd var det uttrykt ønske om at rektor, en lærerrepresentant, en elevrepresentant og en foreldrerepresentant skulle være med på intervjuet. På to av skolene var ikke elevrepresentant med, og på en av skolene deltok ikke foreldrerepresentant. Intervjuere var Michael Berstad og Trygg Jakola. Intervjuene hadde en varighet på 1 ½ - 2 timer. Det ble skrevet referat fra intervjuene som deltakerne i etterkant har fått anledning til å kommentere.

Intervjuene tok utgangspunkt i et skjema som deltakerne hadde fått på forhånd. Tema på intervjuene var trivsel på skolen, skolemotivasjon, læringsresultater, læringsmiljø, samarbeidet hjem – skole, spesialundervisning og Sør-Varanger kommune som skoleeier. Under det enkelte tema var det satt fram positive påstander som deltakerne skulle respondere på, f eks: ”Elevene er trygge på hverandre, har venner og trives godt på skolen”. Dette gjaldt alle tema med unntak av ”læringsresultater” og ”Sør-Varanger kommune som skoleeier”, til disse temaene var det ikke satt fram noen påstander.

2.5.1 Trivsel på skolen

Hovedinntrykket er at Sør-Varanger-elevene trives på skolen, selv om det på alle skoler kan være at det er noen som gruer seg til å gå på skolen. Vi har også inntrykk av at skolene har jobbet systematisk med å bedre trivselen. Tilbakemeldingene er videre at de fleste av elevene har venner, skolene er oppmerksomme dersom elever blir gående mye alene. Det blir også sagt at elevene har respekt for hverandre.

Skolene er også blitt flinkere til å gripe fatt i mobbing; de har f eks anti-mobbe-planer som regelmessig blir gjennomgått med både elever, foreldre og lærere, mobbing blir tatt på alvor. Flere av skolene har også samarbeid med nærmiljøet i det å få bukt med mobbing. Likevel blir det rapportert fra nesten samtlige skoler at det skjer mobbing, og mobbinga kan ha mange forskjellige utslag. I dag skjer ofte mobbing ved bruk av moderne teknologi (SMS, e-post etc). Skolene sier videre at konflikter fra fritida ofte blir tatt med til skolen.

På ungdomstrinnet er det en del skulk, det er enkelt-elever som har veldig mye fravær. Det blir også sagt at det forekommer skolevegring, årsakene til det kan være mange, men elever har gitt uttrykk for at det kan skyldes at man opplever skolen som en taper-situasjon. Distriktsskolene rapporterer om lite skulk, der vil ofte nærmiljøet reagere dersom en elev blir mye borte fra skolen.

Fra flere av skolene blir det sagt at det er et tøft språk blant elevene selv om ”det ikke er så ondt ment som det er sagt”. Det forekommer også til dels mye bannskap, lærerne slår som regel ned på slik språkbruk.

Det er interessant å konstatere at tilbakemeldingene spriker når det gjelder i hvor stor grad lærerne har lik praktisering av skolens vedtatte kjøreregler, de har ikke samme terskel for når det skal reageres. Fra elevenes side blir det sagt at det ser de fort, og at det vet de å spille på.

Det er veldig klare tilbakemeldinger på at der hvor elevene må skifte skole ved overgang fra barnetrinn til ungdomstrinn, har skolene gode systemer på dette, og de blir etterlevd.

2.5.2 Skolemotivasjon

Skolene har gode systemer på arbeidsplaner i ulike former. Noen av skolene har ukeplaner, andre har to-ukers-planer, mens andre igjen har seks-ukers-planer. Lærerne er blitt flinkere til å gi tilbakemelding på arbeidsresultat, mens det skorter fortsatt på flere skoler når det gjelder tilbakemelding på arbeidsprosess. Det er også et stort potensiale når det gjelder elevmedvirkning ved utarbeidelse av arbeidsplaner, som regel er det læreren som står bak planen. Det er videre et potensiale når det gjelder involvering av elevene i vurdering av arbeidet de har gjort. Både fra rektorer og lærere blir det sagt at skolene må bli bedre på å variere undervisningsmetodene. Elevene lærer på ulik vis, og det er derfor nødvendig å bruke metoder som matcher den enkelte elev. En mulighet er at det i arbeidsplanen blir vist til flere metoder som elevene kan bruke.

Ved flere skoler ble fra lærerne stillt spørsmål om man gir nok utfordringer til de flinke elevene; opplæringa blir ofte tilpasset ”middels-eleven” slik at de flinke ikke finner det interessant det som skjer i timene. Også fra elevhold ble det gitt uttrykk for det samme.

Fra flere av distriktsskolene ble det gitt uttrykk for at de stadige forslagene om endring av skolestruktur, virker demotiverende. Fra Fossheim skole ble det sagt at også kommunens overflyttings-politikk har virket negativt på skolemotivasjon.

2.5.3 Læringsmiljø

Fra flere skoler ble det sagt at det noen ganger er så mye bråk at det kan virke forstyrrende for opplæringa som skal skje. Samtidig blir det sagt at opplæring kan skje på forskjellig vis. Læreren kan legge opp til opplæringsform som innebærer aktiviteter der det forekommer støy, men likevel skjer det læring. For utenforstående som kommer inn i klasserommet i en slik situasjon, kan det virke kaotisk, men det er ”organisert kaos”. Det er derfor viktig å skille mellom slike opplærings situasjoner og situasjoner der det rett og slett er forstyrrelser.

Elevene sier at i hovedsak er det læreren som er sjefen i klasserommet, men det er ikke alltid at alle elever aksepterer det. Det er også klare tilbakemeldinger fra elevene om at de foretrekker en lærer som er tydelig og som setter grenser. Elevene sier også at de ønsker at læreren kommer med klare læringsmål f eks når en skoletime starter, og at man ved skoletimens slutt tar en oppsummering om man nådde de skisserte læringsmål.

Det er svært varierende hvor fort man kommer i gang med opplæringa ved skoletimens start. Det kan ta opptil 5 – 10 minutter før situasjonen er slik at man kan sette i gang. Ofte skyldes det opplevelser som elevene har hatt i friminuttet, og lærerne sier at de bruker mye tid på konfliktløsning. Det kan også hende at elevene må vente på læreren før skoletimen kan begynne.

Både lærere og elever sier at elevene er flinke til å samarbeide, og lærerne legger ofte opp til læringsformer som innebærer elevsamarbeid.

Fra distriktsskolene blir det stilt spørsmål om læreren kan være for hjelpsom, elevene får ikke anledning til å tenke gjennom problemet før læreren er der og tilbyr sin hjelp.

2.5.4 Læringsresultater

Når det gjelder de konkrete resultater viser vi til tabellene lenger framme i kapittelet. Tilbakemeldingene gjennom intervjuene sier at skolene er blitt flinkere til å gi tilbakemelding til elevene om de faglige prestasjoner, men fortsatt er det et forbedringspotensiale, bl a handler det om å få satt det hele i system, f eks inn i et forpliktende årshjul.

Fra et par skoler ble det fra elevhold sagt at informasjonen handlet mest om status, lite om hva de bør gjøre for å bli bedre. Når det gjelder informasjon til foreldrene om læringsresultater, så er ikke den fullt så god, det gjelder f.eks informasjon om resultatet av de nasjonale prøver. Ved et par av skolene ble det sagt at man også gir tilbakemelding både til foreldre og elever om de sosiale mål som er satt.

2.5.5 Samarbeidet hjem – skole

Hovedinntrykket er at dette samarbeidet fungerer bra; både samarbeid om den enkelte elev og samarbeidet gjennom skolens formelle organer. Det virker også som om skolene har gode systemer på samarbeidet. De fleste skoler bruker både e-post og SMS når de skal gi informasjon til foreldrene, og det er tydelig at hjemmesidene til skolene blir lest av foreldrene.

Imidlertid er det litt blandet inntrykk av hva samarbeidet gjennom de formelle organer handler om. Fra FAU-hold (Foreldrerådets arbeidsutvalg) blir det sagt at foreldremøter ofte blir skolens eller rektors møter, det er skolen som setter opp agendaen for møtene. Foreldre sier at det like mye skyldes dem, de er ikke flinke nok til å gi innspill til saker.

Fra flere FAU ble det sagt at de blir tatt på alvor av skolen, de blir hørt på de innspill de kommer med. Det ble etterlyst et tettere samarbeid mellom FAU-ene i kommunen, f.eks etablering av et kommunalt foreldreutvalg der foreldre fra alle skoler var representert.

2.5.6 Spesialundervisning

Dette vil bli omtalt i eget kapittel, her vil en ta med det som kom fram gjennom intervjuene. Tilbakemeldingene på samarbeidet med PP-tjenesten var veldig sprikende: fra negativ til meget positiv, men det ble også understreket at samarbeidet nå er inne i en positiv utvikling. Fra lærerhold ble det sagt at det tar for lang tid før man får hjelp fra PP-tjenesten, og at man ønsker mer veiledning og oppfølginga fra tjenesten. Det ble også uttrykt ønske om at man trenger flere som er kvalifiserte til å gjøre de nødvendige tester. Videre ble det sagt at skolen gjør en jobb som andre etater har det egentlige ansvar for, det gjelder spesielt elever som er svært ressurskrevende.

Ved noen skoler blir lærerfravær i forhold til spesialundervisning behandlet på samme måte som annen undervisning når det gjelder vikar, mens fra andre skoler ble det gitt uttrykk for at spesialundervisning nok kunne bli en salderingspost ved lærerfravær.

Det er et hovedinntrykk at den utviklingen som er nå med mange flere elever som har enkeltvedtak om spesialundervisning, er bekymringsfull, og at det bør det gjøres noe med.

2.5.7 Sør-Varanger kommune som skoleeier

I hovedsak er det rektorene som har gitt tilbakemelding på dette punktet, og hovedbudskapet er helt klar: Rektorene merker lite til kommunen som eier av skolen. Det man merker mest til er skjemaer og frister. Det er lite veiledning fra kommunens side, det er få krav som stilles til skolen når det gjelder det pedagogiske arbeidet, altså skolens innhold. Skolene kan, ut fra en pedagogisk vinkling, leve sitt eget liv, flere av rektorene sier de skulle ønske det var noen som kikket dem over skulderen, den pedagogiske dialogen med skoleeier er minimal. Noen av rektorene sier de føler seg faglig ensomme, det er rektormøtet som er det pedagogiske fellesskapet, og de føler at det er på en måte rektormøtet som fungerer som skoleeier. Det hender også at rektormøtet uttaler seg til rådmannen, selv om rektormøtet ikke er et formelt organ i systemet. Alle rektorene sier at samarbeidet i rektormøtet er bra.

Kommunen har en utstrakt delegasjonsordning slik at mange avgjørelser er delegert fra kommunenivå til den enkelte rektor. Hovedinntrykket er at de erfarne rektorene synes det er bra, de mer ”ferske” trives ikke så godt med det. Det er også svært varierte tilbakemeldinger når det gjelder to-nivå-

ordningen., og skillet her går også mellom de mer erfarne og de som ikke har så lang fartstid som rektor.

2.6 STÅSTEDSANALYSENE

Ståstedsanalysen er et prosessverktøy som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, og kan benyttes ved skolebasert vurdering. Hele skolens personale involveres i en vurdering av skolens praksis og oppnådde resultater. Verktøyet gir også støtte til å velge ut forbedringsområde(r) som skolen vil prioritere.

Analysen kan inngå i det ordinære systemet for rapportering og utviklingsarbeid i kommunen. Verktøyet kan ikke brukes til å sammenligne skoler i en kommune; konklusjonene er bare et uttrykk for hvordan den enkelte skole vurderer sin egen praksis.

Analysen er bygd opp slik at de ansatte vurderer skolens læringsmiljø og elevenes læring opp mot en ideell situasjon eller et glansbilde. Resultatene kommer fram ved at deltakerne tar stilling til påstander som beskriver tegn på god praksis og sammenligner disse med arbeidshverdagen på egen skole.

Vurderingene av skolens ståsted er inndelt i 3 grupper:

Grønn: Skolens praksis er god og i tråd med glansbildet.

Gul: Skolens praksis må bli bedre.

Rød: Skolens praksis må endres – tiltak er nødvendig.

Påstandene er samlet under 4 overskrifter:

1. Faglig og sosial læring (21 påstander)
2. Lære å lære og motivasjon (4 påstander)
3. Tilpasset opplæring og vurdering (9 påstander)
4. Miljø (11 påstander)

2.6.1 Noen punkter fra skolens ståstedsanalyser

Erfaringene viser at det som regel blir vanskelig å få fram helt klare profiler på resultatet av analysen. Det kommer blant annet ut av at analysen tar utgangspunkt i hele 45 påstander som spenner over det totale læringsmiljø på skolen. Det primære er at den enkelte skole tar en grundig drøfting av resultatet på sin skole, og kommer fram til prioriterte tiltak. Vi vil likevel nevne noen punkter fra analysene som er gjort, dette mest for å vise hva analysen handler om og hvordan den bør brukes.

Bøkfjord skole

Områder innenfor faglig og sosial læring, f.eks. elevenes måte å løse konflikter på, bør prioriteres. Dette har også nær sammenheng med miljøet på skolen, f.eks. om elevene behandler hverandre med respekt. Det er positivt at skolen har systemer for å følge opp elever med svake faglige forutsetninger.

Hesseng Flerbrukssenter

Det er interessant at på flere områder er det ulik oppfatning av hvor dyktig skolen er. Skolens bruk av lokalmiljøet bør prioriteres i tida framover. Skolen er flink til å la elevene få trening i hvordan de best

lærer og hva de har lært. Det samme gjelder bruk av kartleggingsmateriale og å følge opp resultatene av disse.

Tårnet skole

Også her er det områder innenfor faglig og sosial læring som bør prioriteres, f.eks. hvordan skolen bruker lokalmiljøet og ressurspersoner omkring skolen i undervisninga. Det er interessant at det er svært ulik oppfatning av hvor flink skolen er til å følge opp elever med sterke faglige forutsetninger. Det samme gjelder påstanden om at når noe går i stykker eller blir ødelagt, repareres det med en gang. Man er enige om at de voksne er til stede og synes i friminuttene.

Kirkenes skole

Med et stort personale fordelt på alle årstrinn, blir det stor spredning når det gjelder vurderingene som er gjort. På de fleste områdene finner en derfor både grønn, gul og rød praksis. Skolen har en utfordring i å få motiverte elever, det samme gjelder i forhold til å kunne vurdere og bruke den digitale informasjonen. Å legge til rette for elevenes fysiske aktivitet og å gjøre rammene for skolemåltidet bedre, er områder som skolen bør se på. Det er bra at miljøet på skolen vurderes relativt positivt.

Pasvik skole

Her er det områder innenfor faglig og sosial læring som skolen bør gripe fatt i, f.eks. elevenes måte å løse konflikter på og måten elevene bruker informasjonen de finner digitalt. Det samme gjelder bruk av skolebiblioteket i læringsarbeidet. Skolen er god på systemer på områder innenfor miljø, og de er flinke til å kartlegge elevenes forutsetninger for å lære og å vurdere deres faglige utvikling.

Sandnes skole

Områder innenfor faglig og sosial læring bør prioriteres, det samme gjelder for enkelte områder innenfor miljø. Elevenes bruk av digitale verktøy bør ha prioritet, innholdet på foreldremøtene bør en gjøre noe med. Det er stor oppslutning om at skolen driver systematisk leseopplæring på alle trinn, og at skolen legger vekt på utvikling av grunnleggende ferdigheter hos alle elever i løpet av 1. – 4. trinn. For miljøet er det positivt at de voksne er til stede og synes i friminuttene.

Skogfoss skole

Områder innenfor ”lære å lære og motivasjon” peker seg ut som utviklingsområder. Det samme gjelder elevenes måte å løse konflikter på og måten elevene behandler hverandre på. Skolen bør også se på hvordan de bruker lokalmiljøet i undervisninga. Innenfor miljø har skolen gode systemer både når det gjelder samarbeid med foreldre og fagmiljøer som PPT.

3 SPESIALUNDERVISNING

Temaet er tidligere i rapporten tatt opp i forbindelse med intervjuene med skolene. En vil her legge fram informasjonen som ligger i KOSTRA og GSI (statistikkbanker).

Andel elever i prosent som får spesialundervisning

	Nasjonal	Finnmark	Sør-Varanger
2006	5,9	6,6	7,3
2007	6,3	7,9	6,6
2008	7,0	8,8	8,9
2009	7,6	9,8	10,4

Ser en på fordeling av elever som får spesialundervisning på de 10. årstrinnene, blir den slik for skoleåret 2009/10:

	1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	5.tr.	6.tr.	7.tr.	8.tr.	9.tr.	10.tr.	Totalt
Nasjonalt	3,88	4,46	5,38	6,56	7,76	8,68	9,01	9,59	10,03	10,02	7,59
Finnmark	3,64	7,06	6,79	9,05	9,222	11,96	9,05	12,40	13,94	13,53	9,81
Sør-Varanger	1,94	7,83	6,56	11,63	9,16	9,49	12,68	13,24	13,85	14,93	10,40

Ser en så de tilsvarende tall bare for Sør-Varanger, blir tabellen slik:

	1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	5.tr.	6.tr.	7.tr.	8.tr.	9.tr.	10.tr.	Alle trinn
2006/07	8,33	5,15	2,99	7,25	8,27	5,60	7,58	7,86	10,32	9,74	7,32
2007/08	4,69	9,38	6,02	3,73	6,29	10,22	3,15	8,82	6,34	7,20	6,60
2008/09	5,22	4,10	12,31	6,72	5,15	9,79	10,37	12,40	11,03	11,43	8,94
2009/10	1,94	7,83	6,56	11,63	9,16	9,49	12,68	13,24	13,85	14,93	10,40
Snitt	5,05	6,62	6,97	7,33	7,22	8,78	8,45	10,58	10,39	10,83	8,32

Tabellene viser;

- kommunen har hatt en økning av antall elever som får spesialundervisning fra 7,32 % i 2006/07 til 10,40 % inneværende skoleår
- økningen har særlig skjedd på ungdomstrinnet
- inneværende skoleår har 15 % av elevene spesialundervisning
- følger en de samme årstrinn over flere år, er hovedtendensen at antall elever som får spesialundervisning, øker

Antall undervisningstimer og spesialundervisningstimer i Sør-Varanger

	Undervisningstime pr. elev	Spesialundervisningstimer pr. elev
2004/05	65,25	11,60
2005/06	63,35	12,93
2006/07	62,06	14,66
2007/08	62,80	16,08
2008/09	62,72	21,17
2009/10	62,75	24,55

Timer til spesialundervisning i prosent av totale antall lærertimer

	2004	2005	2006	2007	2008
Nasjonalt	13,7	13,9	14,4	15,2	15,9
Finnmark	13,7	13,3	14,9	17,4	18,5

Sør-Varanger	15,1	17,0	19,1	20,4	25,2
--------------	------	------	------	------	------

Tabellene viser:

- i perioden har antall undervisningstimer pr. elev gått ned med 4,5 timer, mens spesialundervisningstimer pr. elever er gått opp med nesten 13 timer
- timer til spesialundervisning er gått opp fra 15 til 25 %
- i 2008 var hver 4. undervisningstime en time med spesialundervisning

Elever meldt til PP-tjenesten (inklusive videreføringer)

	Gutter	Jenter	I alt
2006/07	48	13	61
2007/08	58	15	73
2008/09	81	37	118
2009/10	94	32	126

Tabellen viser:

- i løpet av perioden er antall elever meldt til PPT blitt fordoblet
- guttene utgjør nesten 75 % av elevene som er meldt til PPT

4 VURDERINGER OG FORSLAG TIL TILTAK

4.1 LÆRINGSRESULTATER

Vurderingene på dette punktet bygger på karakterer ved avslutning av grunnskolen (standpunkt- og eksamenskarakterer), grunnskolepoeng, resultatet ved de nasjonale prøver, intervjuene som er gjort og drøfting i referansegruppa.

Som nevnt i punkt 2.1 er avgangskarakterene i norsk, engelsk og matematikk akseptable i forhold til landsgjennomsnittet. Det kan imidlertid være grunn til å ha spesiell oppmerksomhet på utviklingen i matematikk. Det vil også være nyttig å ha en drøfting på skolene om vurderingsarbeidet som blir gjort, og da med utgangspunkt i forholdet mellom standpunkt- og eksamenskarakterer. Oversikten over grunnskolepoeng kan også indikere at det vil være nyttig med en slik drøfting.

Punkt 2.3 om de nasjonale prøver viser at fordelinga på de ulike nivåene er skjev i forhold til landsgjennomsnittet, delvis også i forhold til gjennomsnittet for Finnmark. Kommunen har for mange på de laveste nivåene og for få på de høyeste nivåene. Det gjelder i hovedsak både i lesing, regning og i engelsk; og det gjelder både på 5. og 8. årstrinn.

Forskning sier at det er sammenheng mellom elevenes resultater og f.eks. foreldrenes utdanningsnivå.

Elever i grunnskolen med høyt utdannede foreldre har gjennomsnittlig bedre karakterer enn elever med lavt utdannede foreldre. Det er størst ulikhet i matematikk-faget. En oversikt over utdanningsnivå fra 2008 viser følgende:

Høyeste utdanningsnivå i %:	Grunnskole	Videregående opplæring	Høgskole/universitet
Nasjonalt	29,9	43,3	26,7
Finnmark	38,8	39,1	22,0
Sør-Varanger	34,5	42,0	23,6

Skal en legge denne oversikten til grunn, bør det være et potensiale i kommunen til å få bedre læringsresultater.

Bruk av IKT i skolen kan ha relevans både i forhold til læringsresultater, skolemotivasjon og læringsmiljø. Å ta i bruk IKT er nødvendig for å utvikle elevenes digitale ferdigheter, og for å sikre at alle elever tilegner seg digitale ferdigheter uavhengig av tilgang i hjemmet. Forskning viser positive sammenhenger mellom bruk av IKT og kvalitet i undervisning og læring; det er da forutsatt at bruken av IKT har en pedagogisk forankring, IKT brukes som et pedagogisk verktøy.

Det er ikke verktøyet eller metoden i seg selv, men lærernes faglige og pedagogiske kompetanse som er avgjørende for læringseffekten. Sør-Varanger kommune har i de siste årene (siden 07/08) satset mye på kjøp av datamaskiner til elevene, her er det i grunnskolen 1,7 elever pr. datamaskin, mens tilsvarende tall for Finnmark er på 2,9. Nasjonalt er det 3,5 elever pr. datamaskin.

Både intervjuene og ståstedanalysene viser at både elevene og lærerne ikke er fornøyde med den pedagogiske bruken av digitale verktøy, og det er ikke noe i læringsresultatene som indikerer at satsinga har gitt positiv effekt. Det kan derfor stilles spørsmål om kjøp av datamaskiner er blitt fulgt opp med en tilsvarende satsing på kompetanseutvikling når det gjelder den pedagogiske bruken.

I Stortingsmelding nr. 31 (2007-2008) Kvalitet i skolen har regjeringen satt følgende mål for grunnopplæringen:

Alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv. De grunnleggende ferdigheter i grunnopplæringen omfatter:

- Å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig
- Å kunne lese
- Å kunne regne
- Å kunne bruke digitale verktøy

De indikatorene som vil bli benyttet for å vurdere grad av måloppnåelse og trend er følgende:

- På nasjonalt nivå: andelen elever som presterer på laveste kompetansenivå i de internasjonale undersøkelsene i lesing og matematikk
- På lokalt nivå: andelen elever som presterer på laveste nivå i lesing og regning ved de nasjonale prøvene sammenlignet med det nasjonale gjennomsnittet.

Regjeringa oppfordrer også skoleeiere og skoler til å sette konkrete målsettinger for hva de skal oppnå innenfor målområdene som er satt opp.

Intervjuene forteller at det er et forbedringspotensial når det gjelder skolens rutiner med å tilbakemelde til elever og foreldre om resultater av f eks nasjonale prøver; en slik informasjon bør ikke bare handle om status, men også om hva som må gjøres for å bli bedre. Alle skoler bør sette alle tiltak i tilknytning til læringsresultater inn i et forpliktende system, f eks inn i et årshjul.

Tiltak:

- Kommunen vedtar konkret målsetting i forhold til resultater, f eks resultatet ved nasjonale prøver
- Kommunen vedtar et mestringsnivå i forhold til grunnleggende ferdigheter, f eks at alle elever skal kunne lese ved utgangen av 2. årstrinn (knekke lesekode)
- Skolene systematiserer arbeidet med læringsresultater i et forpliktende årshjul
- Sammenligne resultater 5. årstrinn nasjonale prøver med resultater for de samme elevene 3 år senere
- Sette i gang kompetanseutvikling når det gjelder pedagogisk bruk av IKT

4.2 SKOLEMOTIVASJON

Vurderingene på dette punktet bygger på intervjuene, elevundersøkelsen og noe på ståstedsanalysene som er gjort. I tillegg har referansegruppa kommet med innspill.

I elevundersøkelsen blir elevene spurt om de er interessert i å lære på skolen, om hvor godt de liker skolearbeidet, om de følger med og hører etter når læreren snakker og om læreren forteller hva de skal gjøre for å bli bedre i faget.

I lærernes ståstedsanalyse handler det bl a om at elevene får trening i hvordan de best lærer og hva de har lært, om variasjon av skolens arbeidsmetoder og om motivasjon og utholdenhet hos elevene i det faglige arbeidet.

Elevundersøkelsen forteller at motivasjonen i 06/07 var på linje med det nasjonale, mens den i 07/08 og 08/09 ligger noe under det nasjonale (på linje med Finnmarks-gjennomsnittet). Det er positivt at elevenes oppfatning av faglig veiledning fra lærerne ligger over landsgjennomsnittet i alle 3 årene.

Intervjuene forteller at skolene har gode systemer på arbeidsplaner for elevene, men elevmedvirkning ved utarbeidelse av arbeidsplaner bør bli bedre. Det samme gjelder tilbakemelding til elevene på arbeidsresultat, og ikke minst på arbeidsprosess.

Det ligger også en utfordring i å bli bedre på variasjon av undervisningsmetodene, og skolene bør drøfte hvor gode de er til å gi de flinke elevene nok utfordringer.

I St. meld. nr. 31 er det også satt opp et mål om at alle elever skal inkluderes og oppleve mestring, og indikatorene som skal brukes for å vurdere grad av måloppnåelse og trend er bl a følgende:

- Andelen som får nok utfordringer i skolen
- Andelen som får faglige tilbakemeldinger

Forskning viser at vurderingskultur og lærernes vurderingspraksis har stor betydning for elevens læringsmotivasjon og læringsutbytte. En god undervisningsvurdering til elevene bidrar til motivasjon og læring.

Tiltak:

- Kompetanseheving innenfor vurdering gjennom f eks nettverksarbeid som må forankres på kommunalt nivå
- Konkretisere målsetting på skole- og kommune-nivå om f eks 3 år når det gjelder elevundersøkelsen om skolemotivasjon.

4.3 TRIVSEL

Vurderingene på dette punktet bygger på intervjuene, elevundersøkelsen og noe på ståstedsanalysene som er gjort. Referansegruppa har også kommet med innspill. I elevundersøkelsen blir elevene spurt om de trives godt på skole, om de trives sammen med elevene i klassen, om de trives i friminuttene og om de trives sammen med lærerne sine. De blir også spurt om de har vært mobbet på skolen de siste månedene.

I ståstedsanalysen skal lærerne bl a komme med vurdering av elevenes trivsel, om hvordan elevene behandler hverandre, om uakseptabel elev-atferd og skolens reaksjoner på dette og om mobbing.

Elevundersøkelsen forteller at på 7. trinn er trivselen i alle 3 årene litt over Finnmarks-gjennomsnittet, men under landsgjennomsnittet. På 10. trinn var trivselen i 06/07 på linje med lands-gjennomsnittet, men er under i 07/08 og 08/09. Det har altså vært en synkende tendens i løpet av de 3 årene, men her er det snakk om små marginer. Når det gjelder mobbing har tallene både på 7. og 10. trinn i alle 3 årene ligget på like over/like under landsgjennomsnittet.

Hovedinntrykket fra intervjuene er at Sør-Varanger-elevene trives på skolen, og at skolene har jobbet systematisk med å bedre trivselen. Likevel skjer det mobbing, men alle parter forteller at skolene er blitt mye flinkere til å registrere mobbing og til å reagere når mobbing forekommer.

Det forekommer skulk og skolevegring, spesielt på ungdomstrinnet og på de største skoler. Tøft språk og bannskap blant elever er det på de fleste skoler, og det er elever som synes det påvirker trivselen negativt. Det å ha en felles oppfatning og praktisering blant lærerne av skolens vedtatte ordensregler, er et tema som med jevne mellomrom må stå på skolens dagsorden.

Stortingsmelding nr. 31 understreker at et godt sosialt miljø er viktig for elevens læring, trivsel og personlige utvikling. Elevens klasse-/gruppetilhørighet poengteres i den forbindelse. Meldinger trekker fram følgende indikatorer som vil bli benyttet for å vurdere grad av måloppnåelse og trend når det gjelder trivsel:

- Andelen som trives godt
- Andelen som mobbes

Det er nødvendig at Sør-Varanger-skolene hele tida har et anti-mobbe fokus, og spesielt når det gjelder nye former for mobbing (f eks bruk av moderne teknologi). Forebyggende arbeid står sentralt, og her er et samarbeid med foreldre og nærmiljø viktig. Skolenes anti-mobbe-planene er et godt redskap for det videre arbeid.

Tiltak:

Konkretisere målsetting på skole- og kommune-nivå f eks om 3 år når det gjelder elevundersøkelsen på området trivsel.

LÆRINGSMILJØ

Vurderingene på dette punktet bygger på intervjuene, elevundersøkelsen, innspill fra referansegruppa og noe på ståstedsanalysene som er gjort. I intervjuene har en ønsket tilbakemelding på om det er arbeidsro i klassen/gruppa, om elevene er flinke til å samarbeide og om læreren er tydelig som leder i klassen. I ståstedsanalysen er det også fokus på bl a elevsamarbeid og arbeidsro.

I intervjuene kom det fram fra flere skoler at det er såpass mye uro og bråk at det for noen elever virker forstyrrende på opplæringa. Elevene ønsker klare og tydelige lærere, de ønsker lærer som er sjef i klasserommet og de ønsker lærer som kommer med klare læringsmål. Det er ikke fritt for at mye verdifull læringstid går tapt fordi man kommer så sent i gang med timen, men ofte er det nødvendig tid for å avklare opplevelser fra friminuttene. Dette er en situasjon som ikke er spesiell for Sør-Varanger.

Et utvalg oppnevnt av Kunnskapsdepartementet (Tidsbrukutvalget) har gått gjennom hva lærerne bruker tid på i sin skolehverdag og utvalget presenterer 90 forslag til tiltak som vil føre til at lærerne får konsentrere seg om sine kjerneoppgaver: Undervisning, vurdering og planlegging av undervisningen.

Hovedinntrykket er at alle parter i Sør-Varanger-skolen ønsker lærere som er tydelige læringsledere både for enkeltelever og elevgrupper. De ønsker lærer som stiller krav til arbeid, innsats og vilje, og de ønsker lærere som setter mål for opplæringa.

Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009) Læreren – rollen og utdanningen slår fast at *Læreren har avgjørende betydning for elevenes læring i skolen. Gode lærere gjennomfører opplæringen med struktur og engasjement. De er faglig dyktige, gir relevante og rettfærdige tilbakemeldinger og tilpasser opplæringen til elever og fag. Læreren er den påvirkningskilde som har størst betydning for elevenes skoleprestasjoner utover elevene selv og hjemmene deres. Lærerenes hovedoppgave er å legge til rette for elevens læring. Samarbeid med kolleger, ledelse, hjem og instanser utenfor skolen og deltagelse i utviklingen av skolen som organisasjon skal støtte opp om dette.*

Forenklet deler Stortingsmeldingen lærerrollen inn i 3 hovedområder:

- Læreren i møte med eleven
- Læreren som del av et profesjonelt fellesskap

- Læreren i møte med foreldre og andre samarbeidspartnere

Tiltak:

- Drøfte hva er den gode lærer i Sør-Varanger skolen, og er rammene for å få slike lærere til stede
- Følge opp med å utvikle noen indikatorer om lærerens rolle som kan ligge til grunn for undersøkelse hos elever og foreldre
- Relatere rapporten fra Tidsbrukutvalget til situasjonen i Sør-Varanger

4.5 SAMARBEIDET HJEM – SKOLE

Vurderingene på dette punktet bygger på intervjuene supplert med synspunkter fra ståstedanalysene. Ved intervjuet ble det spesielt fokusert på hvordan foreldrerepresentanten opplevde samarbeidet med skolen.

Hovedinntrykket fra intervjuene er at samarbeidet mellom hjem og skole fungerer godt, og da relatert både i forhold til samarbeid om den enkelte elev og samarbeidet i skolens formelle organer. Det er imidlertid et potensial for å involvere foreldrene mer i skolens indre liv, altså ikke bare samarbeid om arrangementer, aktivitetsdager, dugnader etc; men også samarbeid om det primære ved skolens virksomhet: å gi en kvalitetsmessig god opplæring.

Samarbeidet mellom hjem og skole er regulert i Opplæringsloven, og samarbeidet skal skje i forhold til elev, klasse, skole og kommune. Departementet oppsummerer ansvarsområdene slik:²

De foresatte har ansvar for:

- Å kjenne til skolens regelverk og bidra til barnas etterfølgelse av dette
- Å holde seg informert om sine barns skolesituasjon
- At barna møter forberedt på skolen
- At barna gjør lekser, men skolen kan ikke forutsette at det gis faglig hjelp hjemme
- Å gi skolen nødvendig informasjon om forhold ved barna som det er viktig for skolen å kjenne til.

Skolen har ansvar for:

- Å legge til rette for et godt samarbeid med hjemmene
- Å dokumentere og informere de foresatte om elevens læring og utvikling
- Å klargjøre og informere elevene og de foresatte om skolens mål, innhold og arbeidsformer
- Å informere elevene og de foresatte om deres rettigheter og plikter
- Å bidra til utvikling av elevenes sosiale ferdigheter
- Å skape et godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring

² Stortingsmelding nr. 30 (2003-04) Kultur for læring

- Å støtte de foresatte i deres oppdragelse av barna
- Å lytte til de foresatte og samarbeide med dem i skolens utvikling av innhold og virksomhet
- Å være informert om den enkelte elevs situasjon og jevnlig dele denne informasjonen med de foresatte.

Kunnskapsløftet (den siste reformen i grunnskolen og videregående opplæring) er entydig i forhold til at de foresatte og deres medvirkningsorganer i større grad må ta et medansvar for elevenes opplæring.

På den andre siden har også skolen et nøkkelansvar for å tilrettelegge for at dette samarbeidet skal bli så konstruktivt som mulig. Undersøkelser viser at både lærere og foreldre ofte er usikre på hva et hjem-skole-samarbeid innebærer, hva det konkret innebærer å skape rom for foreldremedvirkning, og hva som ligger i det å være involvert i barnas opplæring. Betydningen av samarbeidet er blitt understreket av undersøkelser som viser at foreldre som støtter elevenes læring og som fremmer positive holdninger til skolen, bidrar positivt til sitt barns faglige og sosiale utvikling. Det er derfor nødvendig med en avklaring av roller og forventninger ved hver enkelt skole.

Tiltak:

- oppfordre skolene til sammen med foreldrene å drøfte foreldrenes og lærernes roller og de forventninger partene har tilhverandre

4.6 SPESIALUNDERVISNING

Alle elever har rett til tilfredsstillende utbytte av opplæringen. For at det skal skje, må opplæringen tilpasses den enkeltes forutsetninger og evner. Elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, har rett til spesialundervisning etter § 5-1 i Opplæringsloven. Læreplanverket fremstiller tilpasset opplæring som et gjennomgående undervisningsprinsipp.

Tilpasset opplæring skal realiseres innenfor rammene av ordinær undervisning. Men tilpasning kan også skje ved at spesialundervisning tas i bruk. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av ordinær undervisning, utløses retten til spesialundervisning. Det kan gjelde fra å ha behov for spesialundervisning i kun ett fag til å ha omfattende behov i alle/de fleste fagene.

Vurderingene om spesialundervisning er i hovedsak gjort på bakgrunn av GSI-tall , intervjuene på skolene og med PP-tjenesten og innspill fra referansegruppa.

Konklusjonen om spesialundervisning på bakgrunn av GSI-tallene , jfr. kap. 3, er følgende:

- kommunen har hatt en økning av antall elever som får spesialundervisning fra 7,3 % i 2006/07 til 10,40 % inneværende skoleår
- økningen har særlig skjedd på ungdomstrinnet
- inneværende skoleår har 15 % av elevene spesialundervisning
- følger en de samme årstrinn over flere år, er hovedtendensen at antall elever som får spesialundervisning, øker
- i perioden 2004 – 08 har antall undervisningstimer pr. elev gått ned med 3 timer, mens spesialundervisningstimer pr. elev er gått opp med nesten 5,5 timer
- timer til spesialundervisning i prosent av det totale undervisningstimetall er gått opp fra 15 til 25 %
- i 2008 var hver 4. undervisningstime en time med spesialundervisning

- i løpet av perioden 2006 – 10 er antall elever meldt til PPT blitt fordoblet
- guttene utgjør nesten 75 % av elevene som er meldt til PPT

Ved intervjuene på skolene kom det fram en sprikende oppfatning av samarbeidet med PP-tjenesten, men at man nå var inne i en positiv utvikling. Det ble også gitt uttrykk for stor bekymring for utviklingen nå med at det er mange flere elever som har enkeltvedtak om spesialundervisning.

Vurderingene og innspillene fra PP-tjenesten bygger i hovedsak opp om det som GSI-tallene forteller, men i tillegg er det gitt mange innspill på hva gode tiltak vil være. Noen av innspillene fra PP-tjenesten:

- bedre samarbeid mellom barnehagene, skolene og PP-tjenesten om hva er risikoelever, unngå underrapportering
- styrke veiledninga fra PP-tjenesten til skolen og lærerne, en slik veiledning må skje gjennom hele prosessen: i forkant av en eventuell henvisning, etter henvisning og etter en eventuell tildeling av ressurser. Det er nødvendig og mer hensiktsmessig og veilede større lærergrupper rundt elevene - arbeidsteamet i tillegg til den som har hovedansvaret. Dette for at elevene skal bli møtt og forstått med like forventninger samt at lærerne føler fellesskap og eieransvar overfor hver enkelt barns læringsutvikling. Slik kan lærerne utvikle felles mål og kunnskapsspredning i skolen sikres. Det er nødvendig at skolene ivaretar og sprer kunnskapen internt som kommer utenfra. Strategier for kompetansespredning bør utvikles slik at PPT slipper å påbegynne liknende arbeid gang på gang.
- være tydelig på rektors rolle ved spesialundervisning. Spesialundervisning innebærer lærersamarbeid, og elevens kontaktlærer har ikke personalansvar. Rektor må ha oversikt og forventninger til kvalitet i tilbudet.(unngå snillisme - fokus på mestring)
- styrke lærernes kompetanse i forhold til å kunne beskrive og kartlegge lærevansker. Bli enige om minste standarder på kvalitet i kravene til leveransene fra elevene innenfor den ordinære undervisningen. Lærerne må stille relevante krav og unngå tilpasning nedover for å unngå negativ tilbakemelding. Yte stor tilpasning, men beholde gode kvalitetskrav i del ferdigheter.
- drøfte utsagnet ”ansvar for egen læring” i forhold til elever med lærevansker. Bevisstgjøring av lærerens ansvar i læringsprosessen. Mer tydelighet på hvordan eleven kan komme videre. Følge opp bedre vurderingspraksis med støttende og veiledende tilbakemeldinger.
- være tydelig på sammenhengen mellom ordinær undervisning og spesialundervisning både generelt og i forhold til den enkelte elev. Elever med ulike behov skal ha sin undervisning med utgangspunkt i den ordinære opplæringen. Elevene skal inngå i elevfellesskapet og tilretteleggingen skal diskuteres i et felles fokus på hvordan legge til rette gjennom didaktisk og metodisk tilnærming og diskusjoner.
- større fokus på elevens reelle måloppnåelse - individuelle læringsutvikling og stegene i den i stedet for fokus på hva eleven ikke mestrer: at antall oppgaver ikke er gjort, for kort besvarelse osv.
- større fokus på metodefleksibilitet og tilpasning enn på avvik.
- i den senere tid ser man at terskel til å melde avvik er større. Mulig årsak kan være en forståelse av kunnskapsmål som absolutte ferdighetsmål for elevene på gitt trinn- mindre fokus på læringsutvikling og mer fokus fra lærer på gjennomsnitt som mål for avvik.

³Finland ligger i verdenstoppen i kunnskaper og ferdigheter, det er få elever som har svake resultater og det er liten ulikhet elevene imellom. Det finske systemet bygger på en intensivert og differensiert

³ Stortingsmelding nr. 31 (2007-08) Kvalitet i skolen

opplæring så tidlig som mulig, og forebygger at elevene kommer inn i en dårlig sirkel med lav læring, nederlag og sviktende motivasjon. Systemet bygger på fire angrepslinjer mot ulikhet:

- Førstelinje i systemet er læreren som er ansvarlig for å identifisere elever som står i fare for å bli hengende etter. Disse elevene har krav på støtteundervisning som kan organiseres på ulik vis.
- Andrelinje er skoleassistenten som arbeider i klassen under lærerens veiledning
- Den tredje linje består av lærere med spesialpedagogisk kompetanse, hovedsakelig innenfor språk og matematikk.
- Den fjerde linje er de flerfaglige teamene som settes inn når elevens vanskeligheter med læringsarbeidet skyldes forhold utenfor skolen, og da gjerne sosialproblemer i hjemmet.

I Finland lykkes man derfor i langt større grad enn her i landet med å gi ekstra hjelp til dem som trenger det tidlig i løpet, for deretter å gradvis redusere andelen som får spesiell oppfølging. Undersøkelser i norsk skole viser at det har vært en tendens til å "vente og se" i stedet for å gripe inn tidlig i elevenes læring og utvikling. For å bøte på dette har man nå her i landet satt fokus på "tidlig innsats". For at det skal gi resultater, må elever som trenger det, få et oppfølgingstilbud av høy kvalitet. Mye tyder på at det mest effektive er å trekke inn spesialkompetanse i form av lærere som har spesielt god innsikt i utviklingen hos barn og unge med forsinket læringsutvikling. For eksempel vil en lærer med erfaring og innsikt i leseprosessen kunne gi bedre tilbud til den enkelt elev og fungere som veileder for de andre lærerne.

En viktig forutsetning for å kunne iverksette innsatsen tidlig er at lærerne og skoleledelsen har informasjon om elevenes nivå og ferdigheter; det igjen forutsetter et godt samarbeid mellom barnehage og skole.

GSI-tall fra Sør-Varanger viser at parallelt med økningen av ressurser til spesialundervisning, har man vedtatt reduksjoner i undervisningstimetallet for øvrig, f eks har man inndratt deling av elevene i 1. – 3. årstrinn i mindre grupper. Sannsynligvis har dette medvirket til et økt behov for spesialundervisning og til å redusere muligheten for tidlig innsats.

Fra skolenivå ble det gitt uttrykk for at en del-årsak til økningen av spesialpedagogiske ressurser til ungdomstrinnet, kan skyldes foreldrenes ønske om at eleven skal taes inn på særskilt inntak til videregående opplæring. At elevene har et enkeltvedtak med seg fra grunnskolen, gir grunnlag for særskilt inntak.

Det virker som om Sør-Varanger kommune er inne i en uheldig sirkel når det gjelder forholdet mellom spesialundervisning og tilpasset undervisning for øvrig. Det bør være grunn til å gripe fatt i problemstillinga. På bakgrunn av bl a samtalen med PP-tjenesten vil en foreslå følgende tiltak:

Tiltak:

- Vurdere bruken av timeressurser både i forhold til tilpasning generelt og i forhold til spesialundervisning
- Utarbeide en modell for ressursbruk der man søker å ivareta både krav til tidlig innsats og til tilpasset opplæring for alle. Modellen skal bygge på definisjonen av spesialundervisning og skal innebære forutsigbar ressursbruk både for den enkelte skole og for skoleeier
- Styrke samarbeidet mellom barnehage og skole
- Utarbeide en egen plan for lese- og skriveopplæring som inneholder bl a konkrete mål på årstrinn og kompetansebehov hos lærerne

- Vurdere en organisering av PP-tjenesten slik at den enkelte skole får en fast kontaktperson å forholde seg til
- Vurdere oppretting av alternativ skoletilbud til elever som ikke finner seg til rette i den ordinære skolen
- Vurdere i større grad tilsetning av andre fagpersoner enn lærere for elever som har særskilte behov
- Følge opp innspill gitt fra PP-tjenesten

4.7 SØR-VARANGER KOMMUNE SOM SKOLEEIER

Selv om det ikke ligger i oppdraget, finner vi det riktig å omtale Sør-Varanger kommune som skoleeier. Bakgrunnen for dette er intervjuene på skolene og innspill fra referansegruppa.

Oppsummert forteller intervjuene følgende:

- Rektorene merker lite til kommunen som skoleeier – ”den ensomme rektor”
- Lite veiledning fra kommunen i forhold til det pedagogiske arbeidet, få krav som stilles
- Rektormøtet oppleves som viktig, og kan også bli oppfattet som representant for skoleeier selv om rektormøtet ikke er noe formelt organ
- Varierende oppfatning av delegasjonsordningen og av to-nivå-ordningen

I Norge er mange oppgaver og beslutninger innen utdanning delegert til lokalt nivå, det lokale handlingsrommet er utvidet. Et større ansvar til skoleeier forutsetter evne og vilje til å ta ansvar for å forbedre kvaliteten på opplæringen, at skoleeier etablerer forsvarlige vurderings- og oppfølgingssystemer og er aktive kvalitetsutviklere. Skoleeiers ansvar på dette området er nedfelt i opplæringsloven § 13-10 der det i pkt. 2 heter:

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon og statlig tilsyn viser at mange kommuner ikke fyller rollen som skoleeier på en tilfredstillende måte og i samsvar med lovparagrafen. Skoleeier har stor grad av frihet til å organisere og utforme opplæringen slik de ønsker, men skoleeier skal ha et forsvarlig system for å vurdere oppfølgingen av lovverket og for å følge opp resultatene av denne vurderingene.

I grunnopplæringa innebærer flatere administrasjonsstruktur at flere oppgaver og mer ansvar overføres til den enkelte skoleleder (rektor). På den ene side innebærer det at rektor i større grad enn tidligere kan utnytte sin lokalkunnskap i sine beslutninger. Samtidig kan økt delegering av administrative oppgaver til skolene gå på bekostning av rektors mulighet til å følge opp og forberede det pedagogiske arbeidet. Skoleeiere har de siste årene blitt mer opptatt av skolens innhold og resultater. Likevel er hovedbildet at mange skoleeiere mangler systematikk i oppfølging av kvaliteten på opplæringen ved egne skoler. En studie viser at skoleeierne i hovedsak holder skolene ansvarlige gjennom oppfølging av plandokumenter og tildelte økonomiske rammer, men man ser også at mange skoleeiere nå etablerer systemer som også innebærer utvikling og styring av kvaliteten i skolen.

Tiltak:

- Følge opp bestemmelsene i opplæringslovens § 13-10 ved å etablere et system for kvalitetsvurdering og å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnskolen som legges til grunn for drøfting i kommunestyret
- Vurdere og komme med forslag til tiltak til hvordan dialogen mellom skoleeier og den enkelte skole kan styrkes
- Kompetanseutvikling i skoleanalyse for rektorene

5 DISTRIKTSSKOLENE

Siden 6 av 10 skoler i Sør-Varanger er fådelte, vil en også si noe om situasjonen ved disse skolene spesielt. Skolene har fra ca. 10 til ca. 80 elever.

- For det første er hovedinntrykket at det ikke er noe i de dokumenterte læringsresultater som tilsier at eleven på disse skolene verken har dårligere eller bedre resultater enn elevene på de fulldelte skoler. Det pågår nå en interessant diskusjon i skole-Norge om hva som kjennetegner en god skole, i denne diskusjonen er også forholdet mellom store og små skoler trukket inn, og da sett i relasjon til læringsresultater. Denne diskusjonen har ikke noe entydig konklusjon, men det virker som om at det er andre forhold enn skolestørrelse som avgjør om en skole er god eller dårlig.
- Intervjuene ga heller ikke et klart inntrykk av at den sosiale utvikling hos elevene blir dårligere ivarett på en liten skole enn på en stor skole; men det ble fra elevhold gitt uttrykk for at hvis man ikke hadde de samme interessene som de fleste andre elever, så var det vanskeligere å finne noen likesinnede, vanskeligere å få venner
- Det er en klar tilbakemelding fra både elever og lærer at det er nødvendig å skape noen faglige og sosiale felles-arenaer for de små skolene, og at skoleeier bør initiere til et slikt samarbeid
- Det ble også gitt uttrykk for at lærerne ved de små skolene kunne bli for hjelpsomme, elevene fikk ikke anledning til å finne løsning på et problem sjøl før læreren var der og tilbød hjelp
- Fra flere av distriktsskolene ble det presisert at stadige forslag om endringer i skolestruktur skaper utrygghet både hos elever, lærer og foreldre
- For lærere som underviser på ungdomstrinnet i fagene norsk, matematikk og engelsk er det et krav at de må ha minst ett års studium i det aktuelle faget. På små skoler med få lærere som skal dekke hele bredden av fag i grunnskolen, kan det være problematisk å oppfylle dette kravet. Skoleeier bør derfor vurdere ordninger slik at dette kravet kan ivaretas

6 OVERSIKT OVER FORESLÅTTE TILTAK

Tiltak	Kan gjennomføres i 2010	Kan gjennomføres på lang sikt	Innebærer kostnader	Innebærer ikke kostnader
Kommunen vedtar konkret målsetting i forhold til resultater, f eks resultatet ved nasjonale prøver	X			X
Kommunen vedtar et mestringsnivå i forhold til grunnleggende ferdigheter, f eks at alle elever skal kunne lese ved utgangen av 2. årstrinn (knekke lesekode)	X			X
Skolene systematiserer arbeidet med læringsresultater i et forpliktende årshjul	X			X
Sammenligne resultater 5. årstrinn nasjonale prøver med resultater for de samme elevene 3 år senere		X		X
Sette i gang kompetanseutvikling når det gjelder pedagogisk bruk av IKT	X	X	X	
Kompetanseheving innenfor vurdering gjennom f eks nettverksarbeid som må forankres på kommunalt nivå	X	X	X	
Konkretisere målsetting på skole- og kommune-nivå om f eks 3 år når det gjelder elevundersøkelsen om skolemotivasjon	X			X
Konkretisere målsetting på skole- og kommune-nivå f eks om 3 år når det gjelder elevundersøkelsen på området trivsel	X			X
Drøfte hva er den gode lærer i Sør-Varanger skolen, og er rammene for å få slike lærere til stede	X			X
Følge opp med å utvikle noen indikatorer om lærerens rolle som kan ligge til grunn for undersøkelse hos elever og foreldre		X		X
Relatere rapporten fra Tidsbrukutvalget til situasjonen i Sør-Varanger	X			X
Oppfordre skolene til sammen med foreldrene å	X			X

drøfte foreldrenes og lærernes roller og de forventninger partene har til hverandre				
Vurdere bruken av timeressurser både i forhold til tilpasning generelt og i forhold til spesialundervisning	X	X		X
Utarbeide en modell for ressursbruk der man søker å ivareta både krav til tidlig innsats og til tilpasset opplæring for alle. Modellen skal bygge på definisjonen av spesialundervisning og skal innebære forutsigbar ressursbruk både for den enkelte skole og for skoleeier	X	X		X
Styrke samarbeidet mellom barnehage og skole	X	X		X
Utarbeide en egen plan for lese- og skriveopplæring som inneholder bl a konkrete mål på årstrinn og kompetansebehov hos lærerne	X	X		X
Vurdere en organisering av PP-tjenesten slik at den enkelte skole får en fast kontaktperson å forholde seg til	X			X
Vurdere oppretting av alternativ skoletilbud til elever som ikke finner seg til rette i den ordinære skolen	X	X		X
Vurdere i større grad tilsetting av andre fagpersoner enn lærere for elever som har særskilte behov	X	X		X
Følge opp innspill gitt fra PP-tjenesten	X	X		X
Følge opp bestemmelsene i opplæringslovens § 13-10 ved å etablere et system for kvalitetsvurdering og å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnskolen som legges til grunn for drøfting i kommunestyret	X	X		X
Vurdere og komme med forslag til tiltak til hvordan dialogen mellom skoleeier og den enkelte skole kan styrkes	X			X
Kompetanseutvikling i	X	X	X	

Til slutt:

Det er mange tiltak som blir foreslått. Jeg vil derfor til slutt føre opp de 3 tiltakene som jeg mener det haster mest med å få satt i gang:

1. Følge opp bestemmelsene i opplæringslovens § 13-10 ved å etablere et system for kvalitetsvurdering og å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnskolen som legges til grunn for drøfting i kommunestyret.
2. Vurdere bruken av timeressurser både i forhold til tilpasning generelt og i forhold til spesialundervisning. Og i etterkant av det: Utarbeide en modell for ressursbruk der man søker å ivareta både krav til tidlig innsats og til tilpasset opplæring for alle. Modellen skal bygge på definisjonen av spesialundervisning og skal innebære forutsigbar ressursbruk både for den enkelte skole og for skoleeier.
3. Kommunen vedtar konkret målsetting i forhold til f eks resultatet ved nasjonale prøver, og kommunen vedtar et mestringsnivå i forhold til grunnleggende ferdigheter, f eks at alle elever skal kunne lese ved utgangen av 2. årstrinn (knekke lesekode).